

ארץ ישראל זיכרון זהות ושייכות

רקע למורה על היחידה

היחידה עוסקת בבירור משמעות הקשר של היחיד והעם לארץ ישראל מתוך החיים כאן והדילמות שהם יוצרים. היא בוחנת שאלות כמו: כיצד לשלב בין חיים בארץ, זיקה לאומית-יהודית מלאה, ומעורבות בתרבות העולמית; מהן המחויבויות והבחירות הנדרשות; מה המשמעות של להיות חלק מעם בארץ בעידן המודרני. התלמידים יחשפו לדמויות, מקורות וסיפורים ספרותיים והיסטוריים שממחישים את הקשר לארץ ומציגים עמדות שונות ביחס לזהות משלבת, מחויבות אישית וזיקה קולקטיבית.

השאלה המניעה

האם הזיקה שלנו למקום נובעת מהקשר היסטורי, אמוני ומסורתי או מעצם מגורינו כאן בצד משפחה, חברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ושגשוגו?

מטרות היחידה

מטרות פדגוגיות:

- עידוד חשיבה ביקורתית על זהות יהודית-ישראלית
- חיבור בין טקסטים מקראיים, היסטוריים וספרותיים לבין שאלות זהות עכשוויות
- פיתוח יכולת ניתוח והבנה של דילמות חיים בארץ

מטרות תחומיות:

- מורשת והיסטוריה: חקר הקשר ההיסטורי והתרבותי בין העם לארץ
- ספרות: הבנת ייצוגים ספרותיים של אהבת הארץ וזיקה לזהות

מטרות בין-תחומיות:

- חיבור בין ידע היסטורי, תרבותי וזהותי לפעולה ערכית

מטרות ערכיות:

- טיפוח מחויבות אישית וקהילתית
- טיפוח כבוד לזיקה הייחודית לארץ ולשונות התרבותית

מטרות מיומנויות:

- קריאה פרשנית והבנת טקסטים
- ניתוח עמדות, זיהוי קולות שונים
- כתיבה רפלקטיבית ודיאלוגית
- ניסוח טיעונים והבעת עמדה מנומקת

מפת היחידה

השאלה המניעה

האם הזיקה שלנו למקום נובעת מהקשר היסטורי, אמוני ומסורתי או מעצם מגורינו כאן בצד משפחה, חברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ושגשוגו?

ידע ומקורות

הזיקה לארץ ישראל נארגת מתוך שלושה חוטים שלובים: קשר היסטורי-אמוני המחבר בין העם למקומו לאורך הדורות, חיים יומיומיים כאן, לצד משפחה, חברים וקהילה, שהופכים את הארץ לבית ממשי, ושאיפה להיות חלק מתרבות עולמית מבלי לאבד את הייחוד. היחידה מזמינה לבחון דרך דמויות, מקורות ספרותיים וסיפורים היסטוריים מה פירוש להיות נאמן לעם ולארץ בעידן שבו הגבולות בין שייכות מקומית לאוניברסלית נדחפים כל הזמן.

מהו בית ומהו זיכרון?

שורשים וזיקה היסטורית

הבית הוא כאן ועכשיו

דיון בשאלה המניעה

שיא הדיון הדיאלקטי ביחידה. אנו משתמשים ב"פרשת אוגנדה" כמעבדה חיה לבחינת המתח בין שתי הנקודות המבט שלמדנו.

הדילמה הגדולה

נקודת מבט ב'

זהות יהודית-ישראלית נובעת מעצם מגורינו בארץ לצד משפחה וחברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ושגשוגו.

נקודת מבט א'

זהות יהודית-ישראלית מתגבשת מתוך חיים בארץ. הארץ היא בית ממשי, לא רק זיכרון.

סיכום והצגת תוצר אישי

סיכום התובנות מהיחידה

בנתיבי זהות – מסע בין עבר להווה

פעילות סיור: "בנתיבי זהות - מסע בין עבר להווה"

מטרות השיעור

לחוש פיזית את המקומות המייצגים את שתי העמדות שנלמדו ולבחון את השילוב ביניהן במרחב האמיתי

מבנה השיעור

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "[ספריית תוכן ומקורות](#)"

- הנחיות לקבוצות בסיור
- דגשים למורה בסיור

1 פתיחה (10 דקות)

דרכי הוראה
הסבר קצר בנקודת תצפית או כיכר מרכזית
מוקדי לימוד
הצגת "מפת הדילמה" המורה מציג את השאלה המניעה: האם המקום שאנחנו נמצאים בו עכשיו הוא "בית" בגלל ההיסטוריה שלו, או בגלל החיים שלנו בו?
תוצר לשלב זה
כתיבת "נקודת הנחה" ראשונית במחברת הסיור

2 גוף השיעור (25 דקות)

דרכי הוראה	
עבודה בקבוצות קטנות לקראת תוצר (סביב תחנות ג'יקסו או חקר עצמאי) - פירוט למטה	
מיומנויות	מוקדי לימוד
סינתזה של ידע תאורטי, ביטוי עצמי יצירתי, תרגום רעיון מופשט למדיום חזותי ומילולי	"מסע צילום וגילוי": התלמידים מסיירים בנקודות שונות בעיר/באתר הטיוול ומחפשים ייצוגים לנקודות המבט א' ו-ב'.
תוצר לשלב זה	
יומן מסע דיגיטלי: 2 תמונות + הסבר לכל עמדה.	

סיכום השיעור (25 דקות) 3

דרכי הוראה
דיון קבוצתי, שיתוף בתובנות מהצילומים
מוקדי לימוד
"מעגל השייכות" התכנסות במקום המשלב את שתי העמדות (למשל: בית כנסת עתיק לצד בית קפה מודרני)
תוצר לשלב זה
משפט סיכום אישי: "כאן, במקום הזה, אני מרגיש..."

ספריית תוכן ומקורות

1. הנחיות מפורטות לקבוצות בסיור:

משימת "חוקר עבר" (עמדה א'): מצאו אתר, מבנה, שלט רחוב או אנדרטה שקושרים את המקום לעבר ההיסטורי, למורשת או לזיקה היהודית-דתית. צלמו אותו וכתבו כיצד הוא מחבר אתכם לשרשרת הדורות.

משימת "חוקר הווה" (עמדה ב'): מצאו מקום שמייצג את החיים כאן ועכשיו - פארק, מרכז קהילתי, שוק, או קבוצת חברים שנהנית מהמרחב. צלמו אותו וכתבו מדוע המקום הזה הופך עבורכם את הארץ ל"בית".

2. דגשים למורה בסיור:

עיבוד במקום: אל תחכו לחזור לכיתה. הקדישו בכל תחנה משמעותית 5 דקות ל"כתיבה רפלקטיבית" במקום (חלק ממטרות היחידה).

החיבור האישי: עודדו את התלמידים להוסיף לתוצרים שלהם זיכרון אישי או משפחתי שמתחבר לאתר הספציפי שבו הם נמצאים.

סיכום סיור: בסיום, בקשו מהקבוצות להעלות את התוצרים ללוח שיתופי (כמו Padlet) כדי ליצור "מפת זהות כיתתית" של הסיור.

שבילי מורשת | ז' - ח' | ארץ ישראל זיכרון זהות ושייכות | הדילמה הגדולה (פרשת אונגדה)

"חוקר הווה" (עמדה ב')

- מצאו** מקום שמייצג את החיים כאן ועכשיו - פארק, מרכז קהילתי, שוק, או קבוצת חברים שנהנית מהמרחב.
- צלמו** אותו.
- כתבו** מדוע המקום הזה הופך עבורכם את הארץ ל"בית"?

משימת "חוקר עבר" (עמדה א')

- מצאו** אתר, מבנה, שלט רחוב או אנדרטה שקושרים את המקום לעבר ההיסטורי, למורשת או לזיקה היהודית-דתית.
- צלמו** אותו.
- כתבו** כיצד הוא מחבר אתכם לשרשרת הדורות?